

RECENSIE ROMAN

Slow architecture

Jannie Regnerus gebruikt als een volleerd kunstenaar de taal als verf in dit boek over architectuur, liefde en zo veel meer.

Maria Vlaar

zaterdag 8 augustus 2020 om 3.25 uur

JANNIE REGNERUS

Het wolkenpaviljoen

Uitgeverij Van Oorschot, 101 blz., 20 euro

De architect Luut in *Het wolkenpaviljoen* is gefascineerd door de klassieke Japanse architectuur, waar kamers een naam krijgen als de 'kamer van de mist' of de 'kamer van zwaluwen'. Door kamers een naam te geven worden 'de afmetingen van een huis mentaal opgerekt' en krijgt zo'n ruimte een extra betekenis. 'De woorden roepen beelden op', noteert schrijver en beeldend kunstenaar Jannie Regnerus. Dat is precies wat zij zelf doet in haar nieuwe, zesde boek. Eerder schreef Regnerus reisverslagen over Japan en Mongolië, en drie intrigerende romans *De ent*, *Het lam*, en *Nachtschrijver*. In haar nieuwe boek *Het wolkenpaviljoen* beschrijft ze het gezinsleven van Luut, zijn dochtertje Tessel en zijn ex-vrouw Kris als de maquette van een architect: kleine blokjes, boompjes en figuurtjes die tezamen een driedimensionaal ontwerp vormen van een toekomstige werkelijkheid.

Idylle

Het begin van de liefde tussen Luut en Kris is een idyllisch plaatje. In een wit huis met blauwe luiken op een Grieks eiland leest Kris iedere avond bij kaarslicht een Griekse mythe voor aan Luut. 'Kris' stem was zacht en het kaarslicht waarmee ze het boek in haar handen bijlichtte, herhaalde haar profiel reusachtig groot op de muur, de mooie rechte neus en haar bewegende mond, het muskietennet een bruidssluijer.' Met zoveel esthetiek is het moeilijk om een huwelijk vol te houden, en terwijl Tessel wordt geboren en Luut zich werpt op het verbouwen en verfraaien van het grote herenhuis aan de gracht dat ze betrekken, begint de liefde weg te sijpelen totdat die 'onderweg verdamp't'. Het huis wordt

verkocht, Kris en Luut scheiden, en een nieuw huis wordt betrokken. Intussen vindt Luut steeds minder voldoening in de prefab woonblokken met kunststof kozijnen die hij ontwerpt, en omarmt hij het langzame en aandachtige bouwen. Luut zou graag zien dat 'de bakstenen een voor een worden beziend in de warme handen van een metselaar'. Terwijl hij uitwijdt over de Sagrada Família van Gaudí, waar al 140 jaar in de geest van 'slow architecture' aan gebouwd wordt, 'planten zijn collega's hun dure schoenen op het bureau en kauwen verveeld op de achterkant van een potlood'.

Het wolkenpaviljoen is opgebouwd uit kleine hoofdstukjes die ook in een andere volgorde hadden kunnen staan. Zo zijn er mini-essays van een paar alinea's over het werk van de door ziekte aan huis gekluisterde Nederlandse schilder Jan Mankes, over de steegjes en bruggetjes van Venetië, over de Koreaanse kunstenaar Do Ho Suh die de huizen waarin hij woonde op ware grootte namaakt in doorzichtige stoffen, over de Mongoolse nomaden die hun vilten tenten na drie maanden oprollen om nieuwe grond te zoeken.

Shinto-tempel

Het boek begint met een bezoek in Japan aan de Shinto-tempel Ise Jingu, die iedere twintig jaar helemaal opnieuw met de hand wordt opgebouwd, en op die manier juist onsterfelijkheid symboliseert. En passant komen anekdotes over de opvoeding van Tessel voorbij, zoals het moment dat ze haar geloof in Sinterklaas verliest, en verschijnen diepzinnige, niet altijd even heldere opmerkingen als 'In iemands oorsprong te zijn, ligt een bestemming besloten'. Een enkele keer is Regnerus' taal gekunsteld, maar over het algemeen gebruikt zij als een volleerd kunstenaar de taal als verf. Bijvoorbeeld in de beschrijving van een sneeuwbuï in de stad: 'De mensen op straat bogen zich voorover tegen de sneeuwbuï in, alleen de voorkant van hun mutsen en jassen kleurde wit. Het leek alsof alles en iedereen werd gehalveerd, aan een kant uitgegumd.' Steeds weer loodst Regnerus de lezer naar beelden die allemaal lijken te gaan over de begrippen huis en thuis. Het zijn beelden van een gezinsleven dat ruw verstoord is door de scheiding, waardoor Tessel twee huizen heeft en haar 'thuis' gehalveerd is als de voorbijgangers in de sneeuwbuï. In het beeld van een kindersokje met een gat erin, waar een teentje door piept, zit heel het geweten van Luut gevangen.

In de woordwolken van *Het wolkenpaviljoen* duiken vogels en bomen op: duiven die een nest van ijzerrestjes maken, waterhoentjes op een drijvend nest, de roep van een raaf, ceders en cipressen die de weg naar de Shinto-tempel markeren. Een vlieger die het ruime sop kiest, opgelaten door Luuts vader, een gepensioneerde metselaar, staat symbool voor het huwelijksleven dat Luut ontglipt. Zo worden alle woorden die Regnerus wijdt aan Luuts leven een beeld, en alle beelden een symbool. Haar ragfijne schrijven vangt de gevoelige fijnproevers onder de lezers. *Het wolkenpaviljoen* moet, net als Luuts gedroomde architectuur, langzaam gelezen worden, als poëzie. Op die manier ontvouwen haar beelden zich in het hoofd van de lezer, om daar nog lang te blijven rondfladderen.

Verschenen op zaterdag 8 augustus 2020